

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW
DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet over de werk- en zorgtrajecten
- Tweede principiële goedkeuring

Samenvatting

Het decreet over de werk- en zorgtrajecten voorziet in een aanbod voor personen die niet, niet meer of nog niet betaald aan het werk kunnen omwille van cognitieve, medische, psychische, psychiatrische of sociale problemen. We voorzien in een aanbod van activeringstrajecten als een voorbereiding op betaald werk, arbeidsmatige activiteiten op een continuüm van participatie naar activering en onthaaltrajecten via het Geïntegreerd Breed Onthaal om onderbescherming tegen te gaan. Onderbescherming is een situatie waarbij burgers hun sociale grondrechten niet gerealiseerd zien. Ze beschikken wel over rechten, maar kunnen die in de praktijk niet realiseren. Het aanbod via het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten werd via onderzoeken in kader van Viona en het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin geëvalueerd.

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 om het aantal werk- en zorgtrajecten uit te breiden in functie van de noodzaak en binnen het voorziene groeipad worden een aantal wijzigingen en verbeteringen aangebracht om de uitvoering van de werk- en zorgtrajecten te optimaliseren. We maken de decretale bepalingen voor de activeringstrajecten meer toekomstbestendig en voorzien de nodige bepalingen om de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens mogelijk te maken, rekening houdende met de algemene verordening gegevensbescherming.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Werk en Sociale Economie

Beleidsveld: werk

Beleidsveld: sociale economie

Beleidsdomein: Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Beleidsveld: welzijn

Met de voorliggende aanpassingen aan het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten geven we uitvoering aan het engagement uit het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024:

“Voor mensen met een medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale problematiek (MMPPS) verhogen we het aantal werk-zorg trajecten in functie van de noodzaak en binnen het voorziene groeipad. Voor definitief niet-toeleidbaren vragen we de federale overheid om een apart statuut te voorzien, buiten de werkloosheidsverzekering. (...) We realiseren bijkomende plaatsen voor sociale economie, met daarbij aandacht voor zowel individueel maatwerk als collectief maatwerk en arbeidszorg.”

Binnen beide beleidsdomeinen Werk en Sociale Economie en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin liepen de voorbije periode onderzoeken via Viona en het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin waarvan de inhoudelijke of beleidsmatige aanbevelingen verwerkt werden in de voorliggende aanpassingen van het regelgevend kader. Zo is er de aanbeveling om binnen de activeringstrajecten voldoende opvolgingsmomenten met de werkactor en de deelnemer op de werkvloer te voorzien. We streven ernaar om het decretaal kader toekomstbestendig te maken en de nodige waarborgen voor de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens te voorzien. Afhankelijk van de maatregel gaat het om een uitwisseling van persoonsgegevens tussen dienstverleners, met VDAB, met het Departement Werk en Sociale Economie, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, ... De doelstelling gaat van het bezorgen van contactgegevens voor het doorverwijzen naar een onthaaltraject bij het samenwerkingsverband van het Geïntegreerd Breed Onthaal tot uitwisseling van de acties en resultaten binnen een activeringstraject, maar ook gegevens voor de financiering van de begeleiding en dienstverlening.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het voorontwerp van decreet werd onderworpen aan:

- het taal- en wetgevingsadvies nr. 2021/478 van 9 december 2021;
- het advies van de inspectie van financiën van 17 december 2021;
- het advies in kader van het kind- en jongereneffectenrapport (JoKER) op 10 december 2021;
- het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, op 20 januari 2022.

In het bijgaande aangepaste voorontwerp van decreet werden volgende adviezen verwerkt:

- het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie nr. 2022/014 van 15 februari 2022;
- het advies van de SERV van 21 februari 2022;
- het advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van 24 februari 2022;
- het advies van de Vlaamse advies- en participatieraad van personen met een handicap Niet Over ons Zonder Ons NOOZO van 1 maart 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten is de decretale basis voor drie types dienstverlening:

- Activeringstrajecten;
- Arbeidsmatige activiteiten;
- Trajecten maatschappelijke oriëntatie.

Dit aanbod voor personen met cognitieve, medische, psychische, psychiatrische en/of sociale problematieken werd op 1 juli 2018 geïmplementeerd voor activeringstrajecten en arbeidsmatige activiteiten erkend door het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin op basis van het “Besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2018 houdende de uitvoering van het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten, wat betreft de activeringstrajecten en de arbeidsmatige activiteiten”. De VDAB mandateerde via een tender penhouders die een netwerk van dienstverleners vertegenwoordigen voor de uitvoering van de activeringstrajecten en mandateerde GTB als casemanager Werk. Het Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin mandateerde casemanagers Zorg voor de activeringstrajecten en erkende begeleiders voor de arbeidsmatige activiteiten gesubsidieerd via het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

Door het Departement Werk en Sociale Economie werden vanaf 1 april 2021 arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie geïmplementeerd door drie bestaande subsidievormen van arbeidszorg in één geheel te integreren. Het regelgevend kader voor arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie zit nu vervat in het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 januari 2021 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 8 december 1998 tot uitvoering van het decreet inzake sociale werkplaatsen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 2 februari 2018 houdende de uitvoering van het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten, wat betreft de activeringstrajecten en de arbeidsmatige activiteiten.

In het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten werd ook de decretale basis gelegd voor trajecten maatschappelijke oriëntatie. Aan deze decretale bepalingen werd destijds geen concrete uitvoering gegeven. Er werd geopteerd voor een operationalisering via de pilootprojecten binnen het Geïntegreerd Breed Onthaal, dat verankerd is in het decreet lokaal sociaal beleid. Deze projecten gingen van start op 1 juni 2018. De structurele uitrol van het Geïntegreerd Breed Onthaal over heel Vlaanderen is voorzien in kader van het decreet Lokaal Sociaal Beleid. De Vlaamse regering hechtte op 16 juli 2021 haar goedkeuring aan deze verdere uitrol in het kader van het relanceplan ‘Vlaamse Veerkracht’. De intentie is om met de middelen van het relanceplan in Vlaanderen te komen tot een volledige gebiedsdekkend aanbod tegen eind 2023 (opstart 2022 – 2023, middelen lopen tot 2025). De onthaaltrajecten maken deel uit van het Geïntegreerd Breed Onthaal.

De voorliggende wijzigingen zijn gericht op een optimalisatie van het aanbod van werk- en zorgtrajecten, rekening houdende met de aanbevelingen uit de onderzoeken van Viona en het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Dit betekent dat de doelstelling van het decreet en achterliggende principes niet gewijzigd worden. Binnen het decreet wordt nog steeds gestreefd om een toegankelijk en inclusief aanbod voor de doelgroep te realiseren op het continuüm participatie – activering, met respect voor elkaars expertise. Het gaat om onthaaltrajecten via het Geïntegreerd Breed Onthaal om onderbescherming tegen te gaan, activeringstrajecten als tijdelijke voortrajecten naar betaald werk en arbeidsmatige activiteiten op het continuüm van participatie tot activering. De doelgroep zijn personen die omwille van cognitieve, medische, psychische, psychiatrische of sociale problemen niet betaald aan de slag kunnen. Met de werk- en zorgtrajecten willen we hun participatie in de maatschappij ondersteunen, indien mogelijk op de arbeidsmarkt.

De (technische) aanpassingen en verbeteringen zijn gericht op het toekomstbestendig maken van de activeringstrajecten, onder andere door mogelijke administratieve vereenvoudiging toe te passen waarbij de administratieve last verlaagd wordt en er zo meer tijd kan vrijkomen voor de begeleiding van de deelnemers. De aanpassingen en verbeteringen hebben ook tot doel de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens voor alle maatregelen mogelijk te maken rekening houdende met de algemene verordening gegevensbescherming. De onthaaltrajecten via het Geïntegreerd Breed Onthaal krijgen binnen het decreet een decretale basis voor de gegevensuitwisseling en de trajecten maatschappelijke oriëntatie die niet uitgevoerd werden, worden geschrapt. Wetgevingstechnisch wordt de voorkeur aan een nieuw decreet gegeven.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor een toelichting bij de artikelen verwijzen we naar de memorie van toelichting. Het ontwerp van decreet en de bijhorende memorie van toelichting werden aangepast ten opzichte van de documenten van de principiële goedkeuring (VR2022 2101 DOC.31 - 2bis en 3bis) na de verwerking van de adviezen. Deze aanpassingen in de artikelen worden meer in detail toegelicht in de aangepaste memorie van toelichting.

We volgen de aanbeveling om “mentale problematieken” te vervangen aangezien deze term verouderd is. We gebruiken voortaan de term cognitieve problematieken.

Artikel 10 dat bepaalde dat de beslissing van de VDAB om een persoon niet te laten deelnemen aan een activeringstraject via een verzoek tot heroverweging kan betwist worden wordt geschrapt. De werkwijze via een verzoek tot heroverweging (welke in dit decretaal kader nog geen enkele keer werd toegepast) heeft geen toegevoegde waarde ten opzichte van de geldende algemene klachtenprocedure van VDAB die als laagdrempeliger ervaren wordt.

Artikel 12 werd aangepast waardoor per werkingsgebied een samenwerkingsverband Zorg wordt gemandateerd dat bestaat uit drie welzijns- en zorgvoorzieningen die de functie van casemanager Zorg opnemen. In dit artikel werd ook de dienst maatschappelijk werk van het ziekenfonds toegevoegd als welzijns- en zorgvoorziening die de functie van casemanager Zorg kan opnemen.

Artikel 39 werd toegevoegd zodat de Vlaamse Regering maatregelen kan nemen om de overgang van de regelgeving mogelijk te maken. We passen artikel 40 aan zodat de Vlaamse Regering de inwerkingtreding van elk artikel apart kan inwerking laten treden.

C. REPLIEK BIJ DE ADVIEZEN

Het voorontwerp van decreet werd voorgelegd aan de sociale partners (SERV), de Vlaamse Raad WVG, de Vlaamse advies- en participatieraad van personen met een handicap Niet Over Ons Zonder Ons NOOZO en de Vlaamse Toezichtcommissie (VTC).

Voor de verwerking en repliek bij de adviezen verwijzen we naar de memorie van toelichting.

3. VERDER TRAJECT

Na de beslissing van de Vlaamse Regering wordt dit voorontwerp van decreet voorgelegd voor advies aan de Raad van State.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar tweede principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet over de werk- en zorgtrajecten en de bijhorende memorie van toelichting;

2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebeleid,

Wouter BEKE